

HNB

The final countdown: očekivanja i rizici za hrvatsko gospodarstvo uoči uvođenja eura

Opatija, 26. rujna 2022.

Boris Vujčić

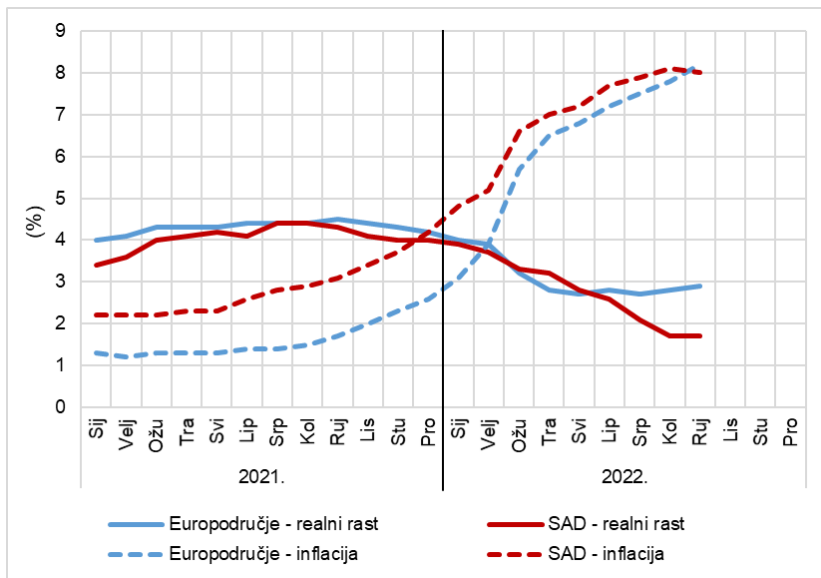

HNB

Kretanja u globalnoj ekonomiji

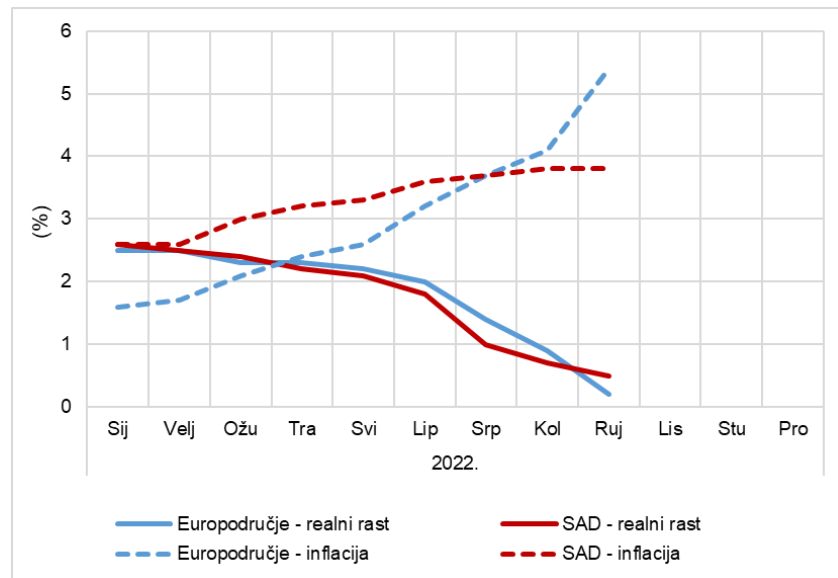
Invazija na Ukrajinu i sankcije Rusiji pogoršali su globalna očekivanja gospodarskog rasta i inflacije

Očekivane stope realnog rasta i inflacije u 2022. godini

Izvor: Consensus Forecast

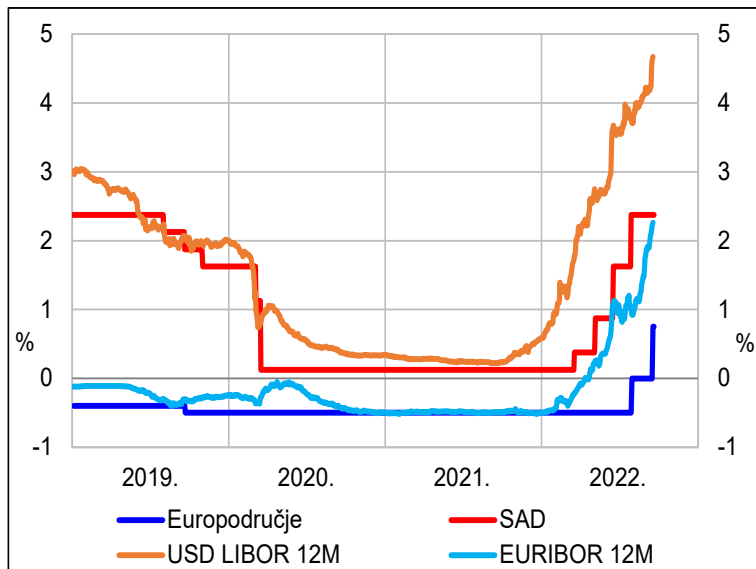
Očekivane stope realnog rasta i inflacije u 2023. godini

Izvor: Consensus Forecast

FED započeo ranije zaoštravati monetarnu politiku, slijedi ga ESB

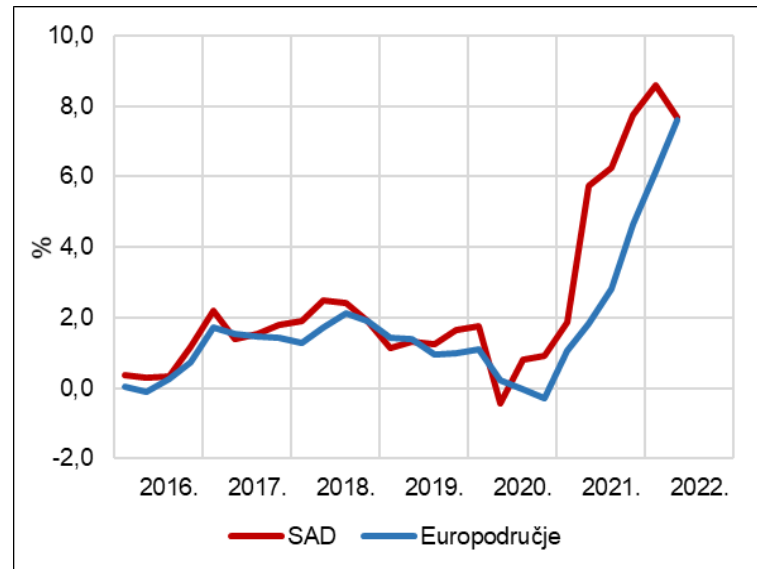
Ključne kamatne stope ESB-a i FED-a i izabrane referentne tržišne stope

Napomena: Podaci za FED odnose se na sredinu referentnog raspona, a za ESB na depozitnu stopu.

Izvori: BIS, Bloomberg

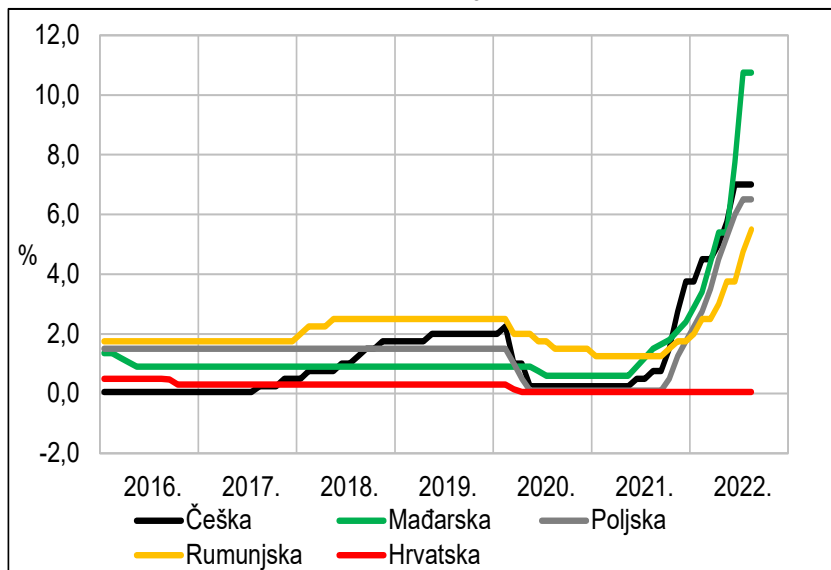
Godišnja stopa inflacije u SAD-u i europodručju

Izvor: Eurostat

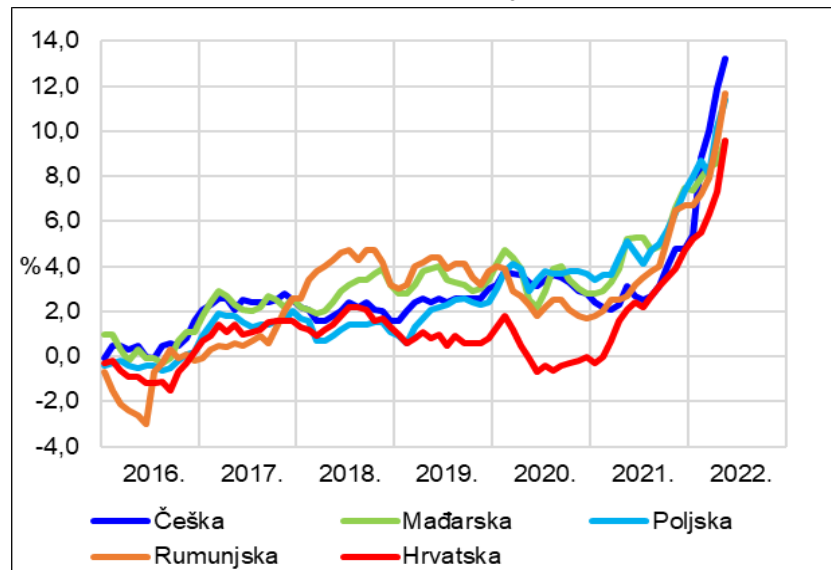
Većina središnjih banaka u zemljama izvan europodručja započela zaoštavati monetarnu politiku već krajem 2021.

Ključne kamatne stope izabranih zemalja izvan europodručja

Izvor: BIS

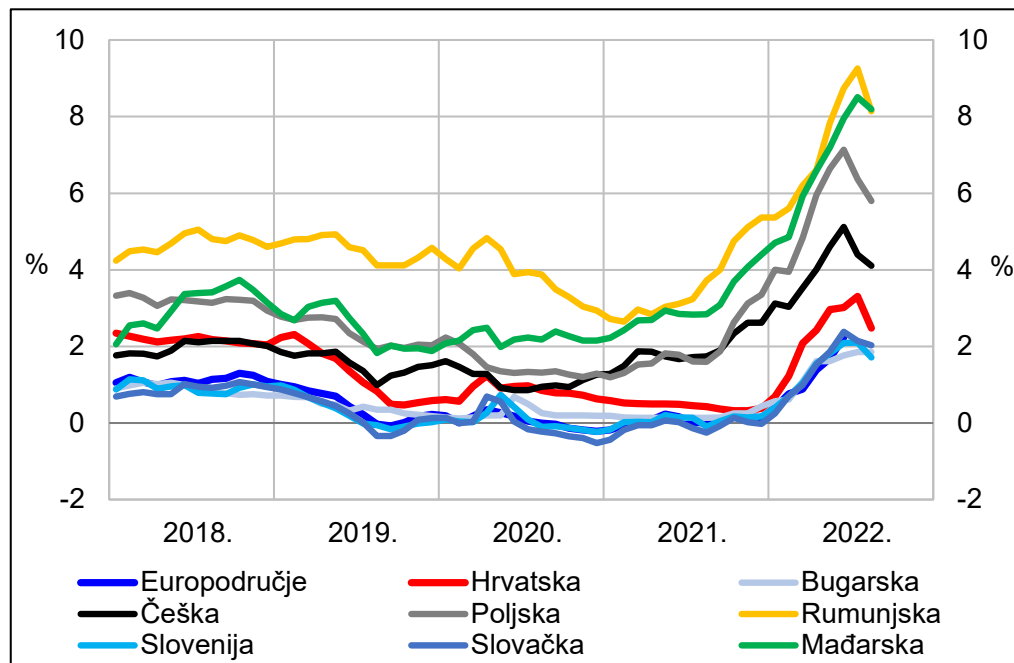
Godišnja stopa inflacije u izabranim zemljama izvan europodručja

Izvor: Eurostat

Inflacija, očekivano zaoštravanje monetarne politike i povećana neizvjesnost odražavaju se na rast troškova zaduživanja država

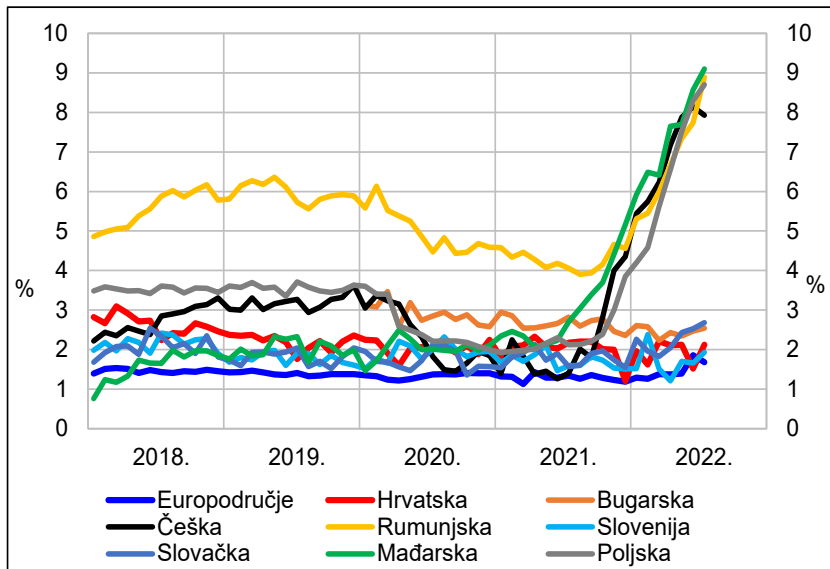
Prinos na desetogodišnju ili sličnu državnu obveznicu u domaćoj valuti

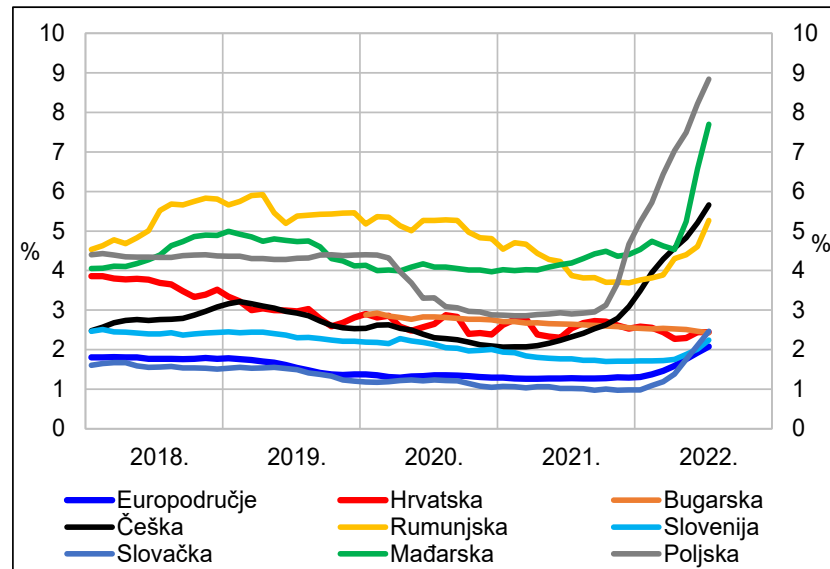
Izvor: ESB

Vidljivo je i prelijevanje oštrijih uvjeta financiranja i na tržišne kamratne stope, posebno u Poljskoj i Mađarskoj

Kamatne stope na kredite poduzećima

Kamatne stope na stambene kredite stanovništvu

Napomena: Kamratne stope se odnose na stvarne nove poslove kredita u domaćoj valuti.

Izvor: ESB

Napomena: Kamratne stope se odnose na stvarne nove poslove kredita u domaćoj valuti.

Izvor: ESB

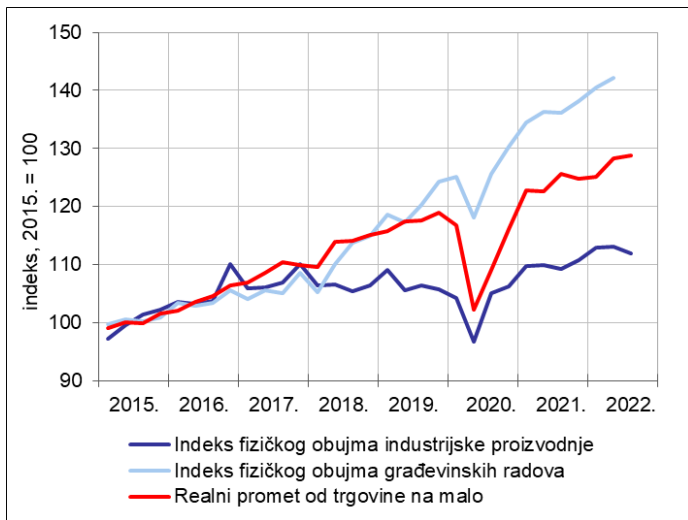

HNB

Domaća gospodarska kretanja

Prelijevanje globalnih poremećaja u Hrvatsku zasad izostaje; pouzdanje potrošača se ipak znatno pogoršalo

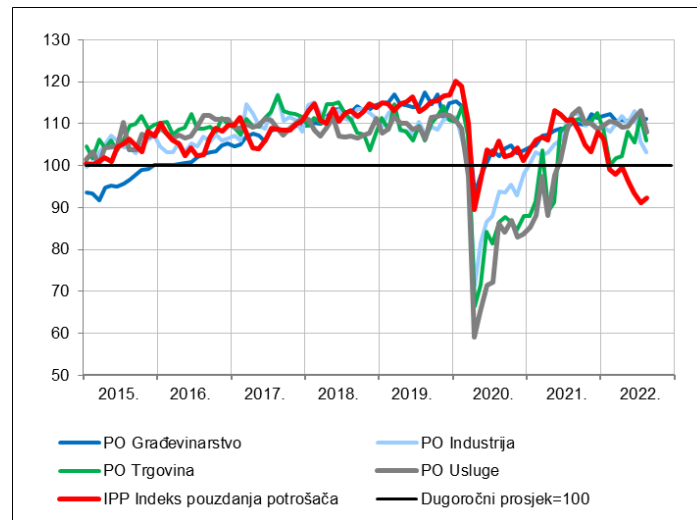
Visokofrekventni pokazatelji desezonirane vrijednosti

Napomena: Podaci za treće tromjesečje 2022. za industrijsku proizvodnju i trgovinu odnose se na srpanj.

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Pokazatelji poslovnog i potrošačkog optimizma standardizirane desezonirane vrijednosti

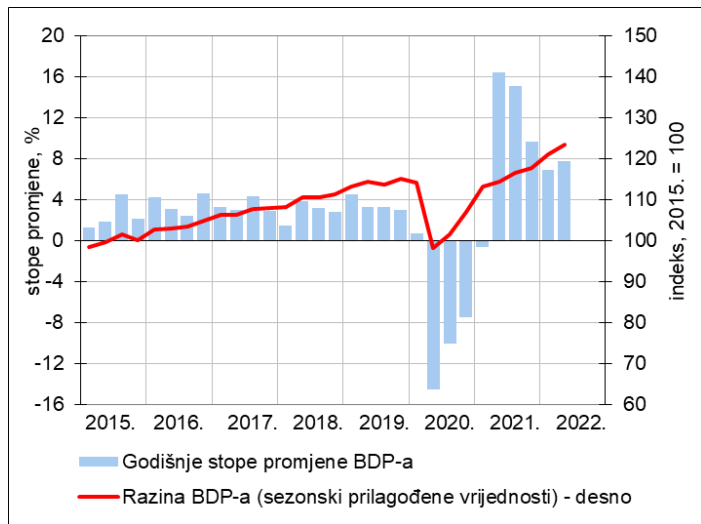

Napomena: Posljednji dostupan podatak odnosi se na kolovoz 2022.

Izvor: Ipsos (sezonska prilagodba HNB-a)

U 2022. realni gospodarski rast bi mogao iznositi 5,8%, a u 2023. se očekuje njegovo usporavanje

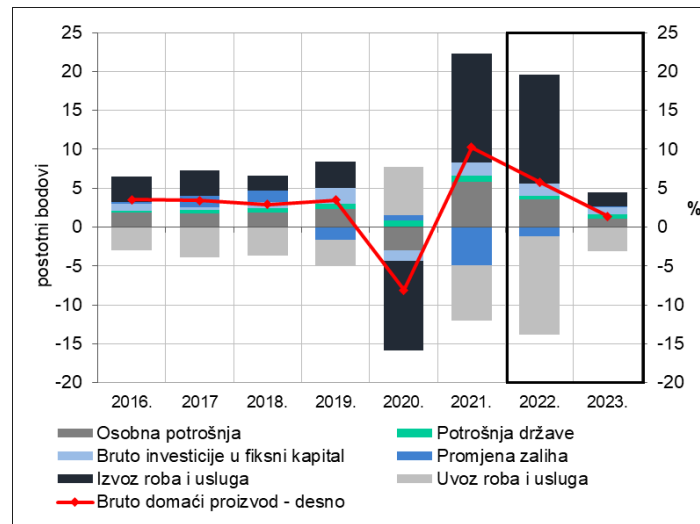
Tromjesečni bruto domaći proizvod

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a), izračun HNB-a

Promjena BDP-a

doprinosi po komponentama

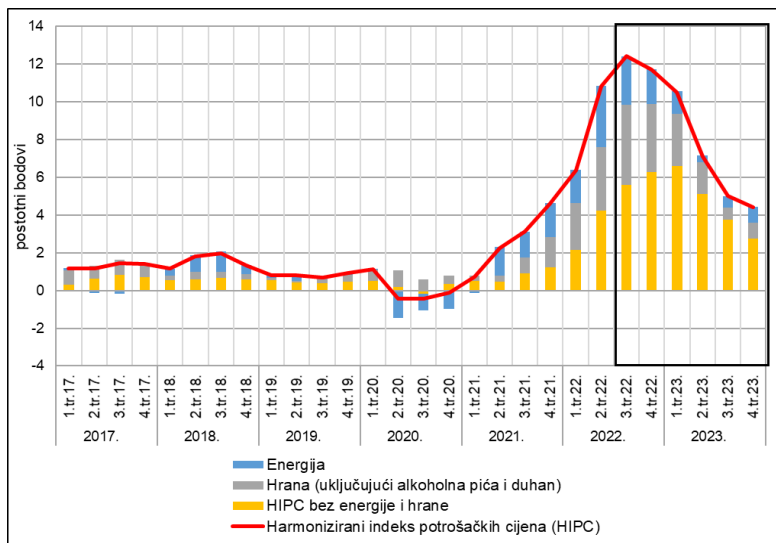

Napomena: Projekcija za 2022. i 2023. preuzeta je iz projekcije HNB-a iz rujna 2022.

Izvor: DZS

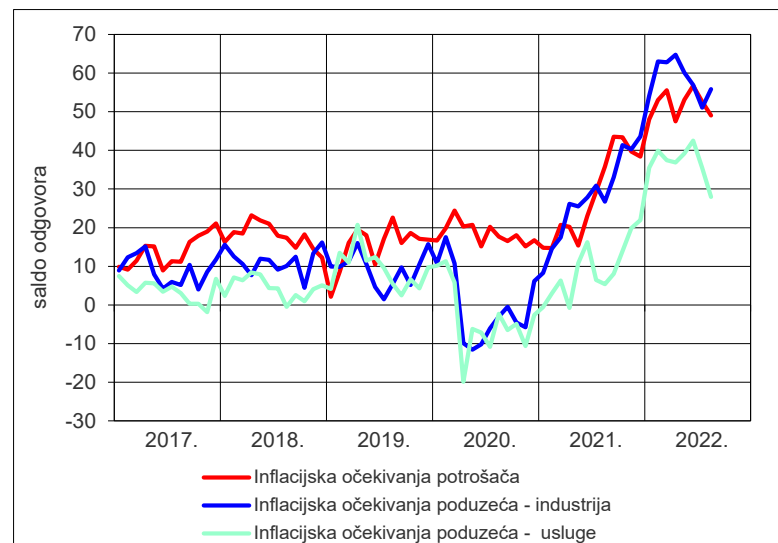
Prognozirana prosječna inflacija u 2022. oko 10%, dok se u 2023. očekuje njeno usporavanje

Projekcija inflacije po komponentama

Izvori: Eurostat; izračun HNB-a

Kratkoročna inflacijska očekivanja potrošača i poduzeća

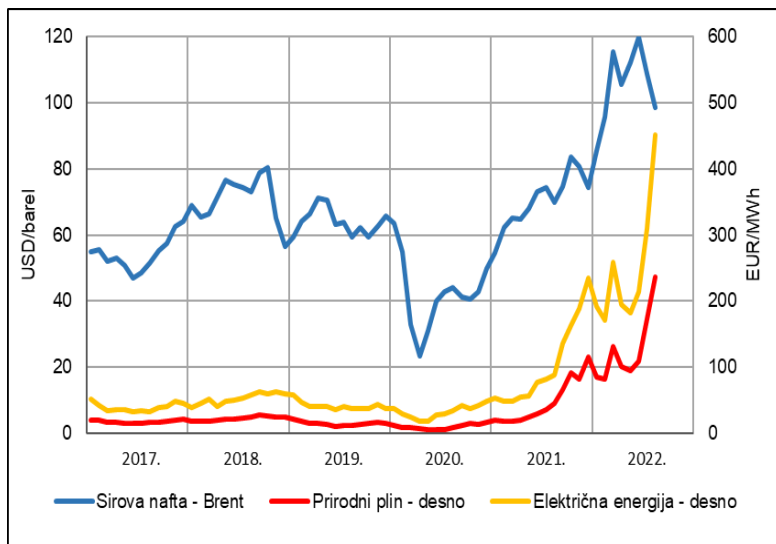

Napomena: Saldo odgovora predstavlja razliku udjela ispitanika koji očekuju porast cijena u promatranom razdoblju i onih koji očekuju pad tih cijena. Očekivanja potrošača se odnose na razdoblje od dvanaest mjeseci unaprijed, a poduzeća tri mjeseca unaprijed.

Izvor: Ipsos

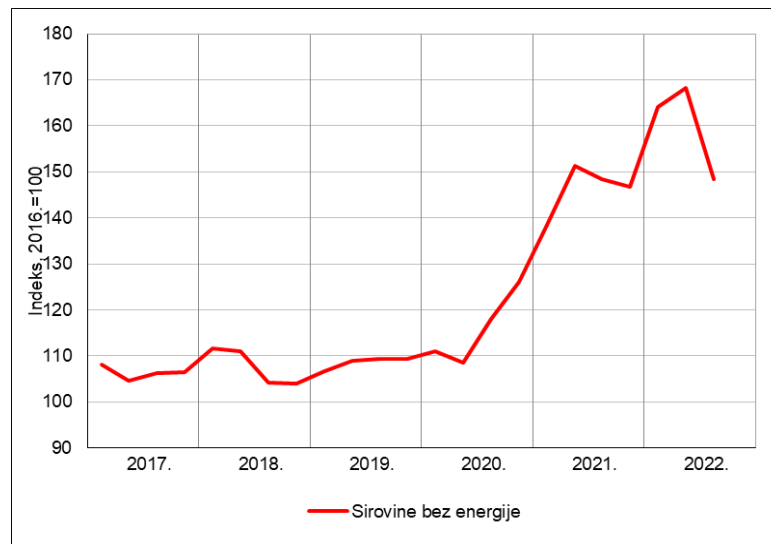
Visoka inflacija dijelom posljedica prelijevanja visokih cijena energije i drugih sirovina na potrošačke cijene

Cijene energije na svjetskom tržištu

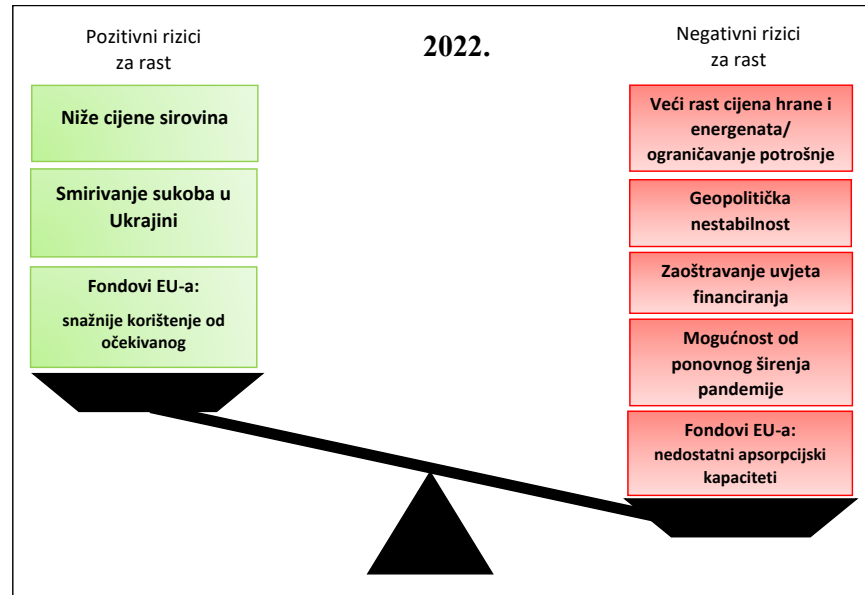
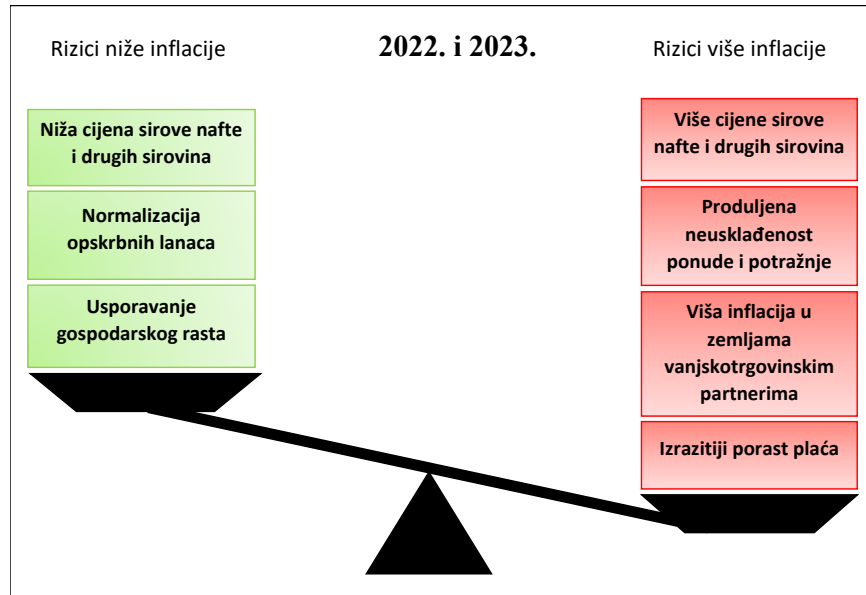
Izvor: Bloomberg

Indeks cijena sirovina bez energije

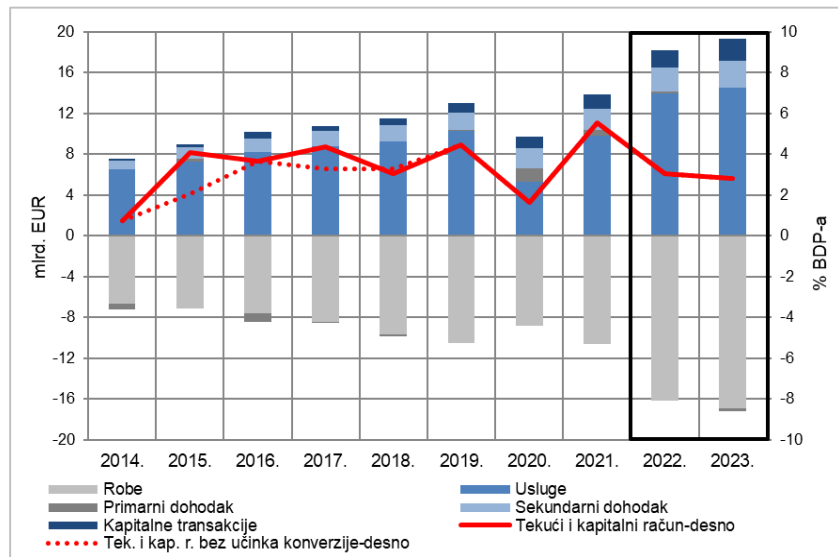
Izvor: MMF

Prevladavaju rizici da inflacija bude viša, a rast BDP-a niži od prognozirano

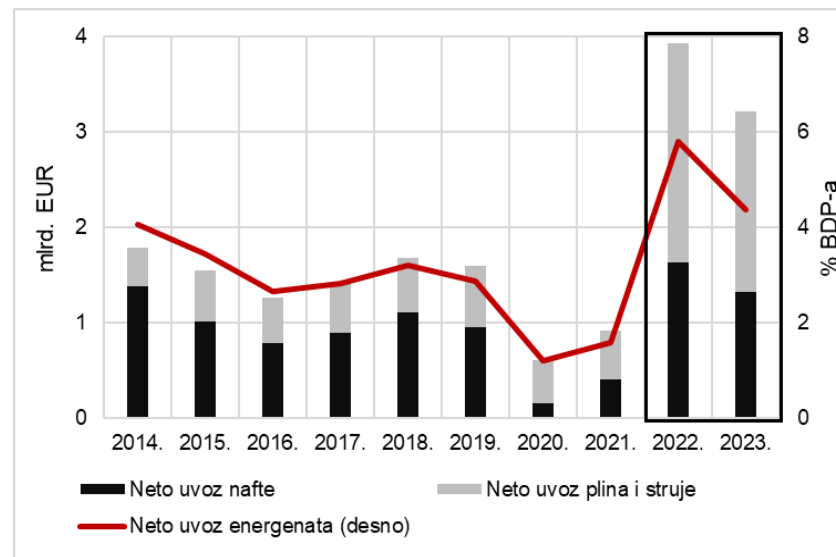
Višak na tekućem i kapitalnom računu mogao bi se smanjiti zbog snažnog rasta neto uvoza energenata

Tekući i kapitalni račun platne bilance

Izvor: HNB

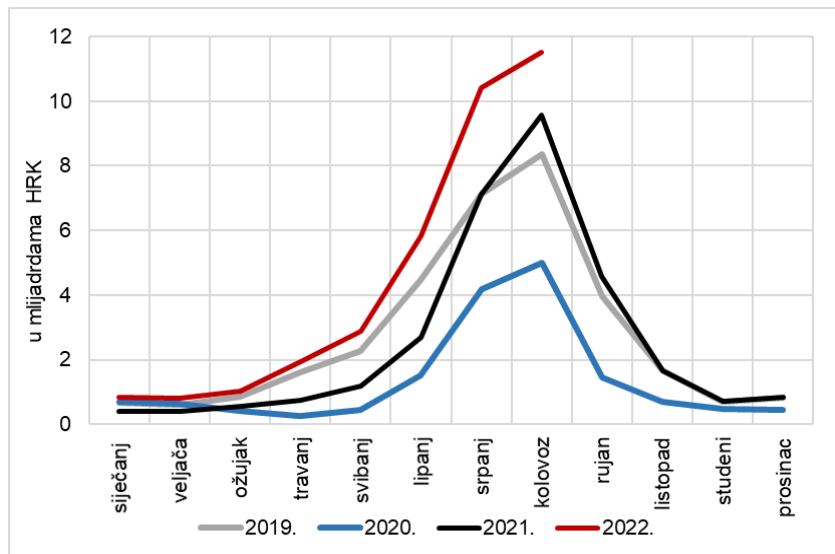
Neto uvoz energenata

Izvori: HNB, DZS

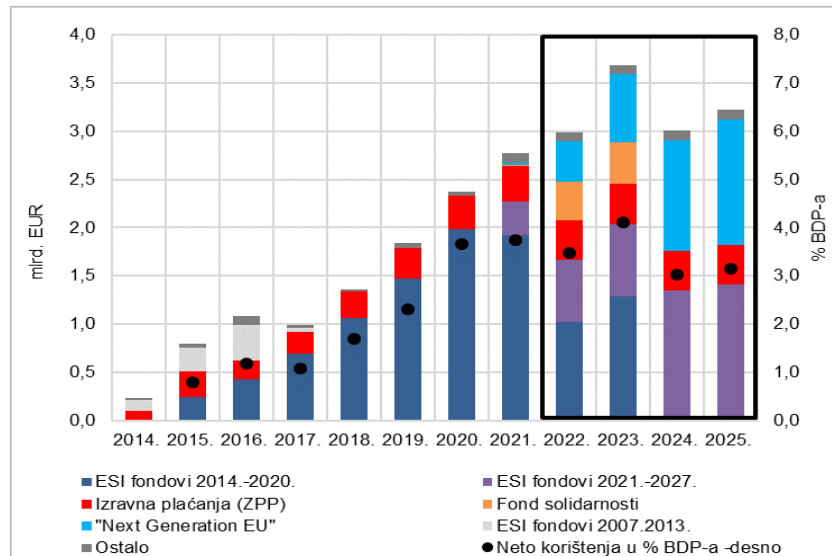
Povoljna kretanja u turizmu i vrhunac korištenja sredstava iz EU fondova bi djelomično mogli kompenzirati negativne učinke skupljih energenata

Potrošnja po karticama inozemnog izdavatelja

Izvor: HNB

Korištenje sredstava iz proračuna EU-a

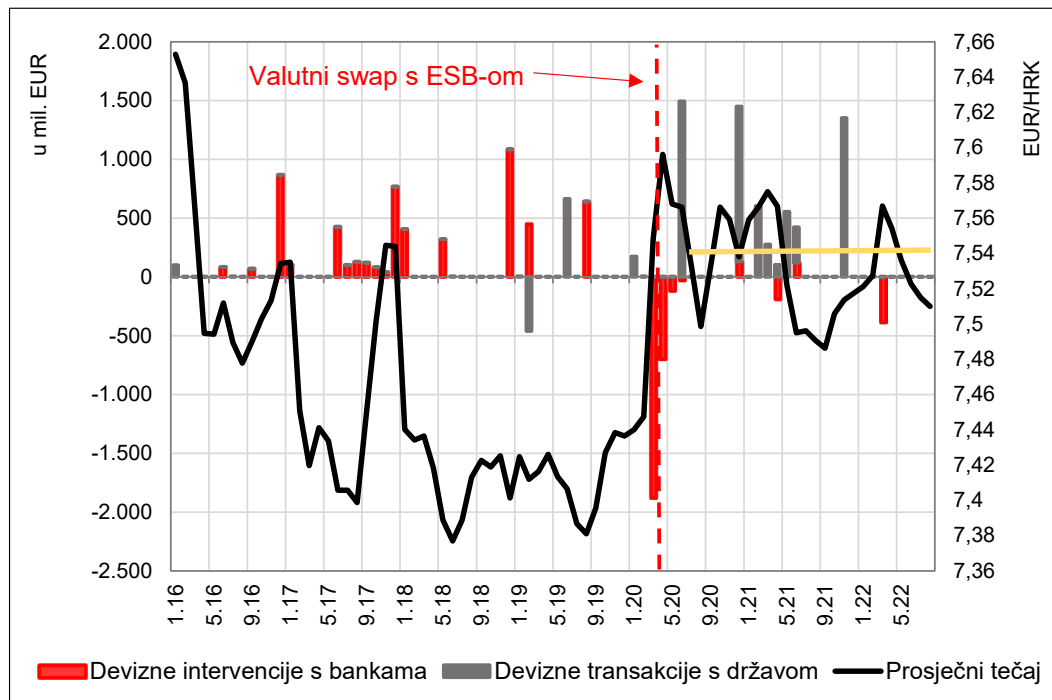
Izvor: HNB

HNB

Uvođenje eura

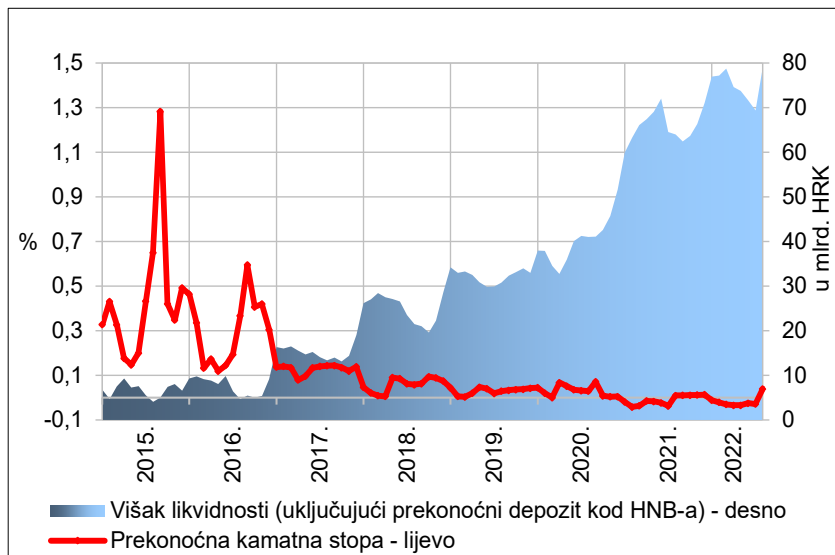
Ulazak u ERM-II dodatno stabilizirao tečajna očekivanja

Izvor: HNB

Prilagodba instrumentarija monetarne politike dodatno povećava već iznimno visoku likvidnost

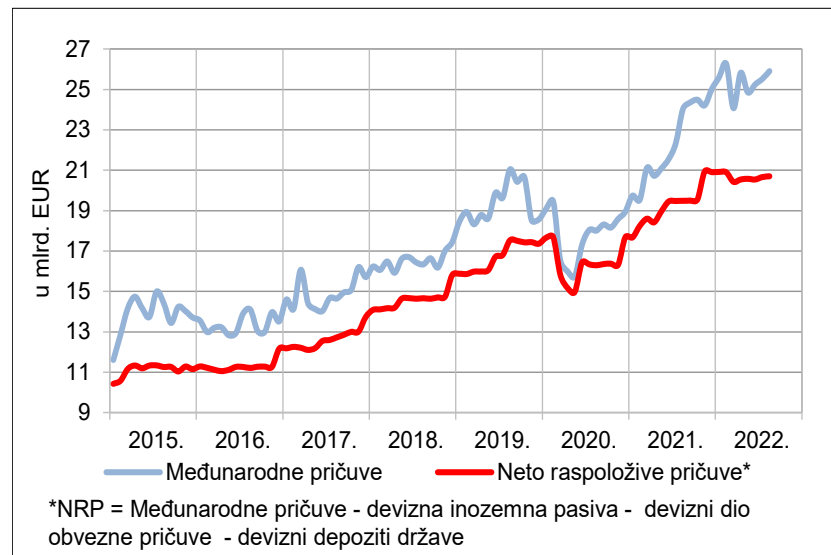
Likvidnost banaka i primarni novac

Napomena: Višak likvidnosti je razlika između stanja na računima za namirenje poslovnih banaka kod HNB-a i iznosa kojeg banke moraju održavati na tim računima prema obračunu obvezne pričuve.

Izvor: HNB

Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke

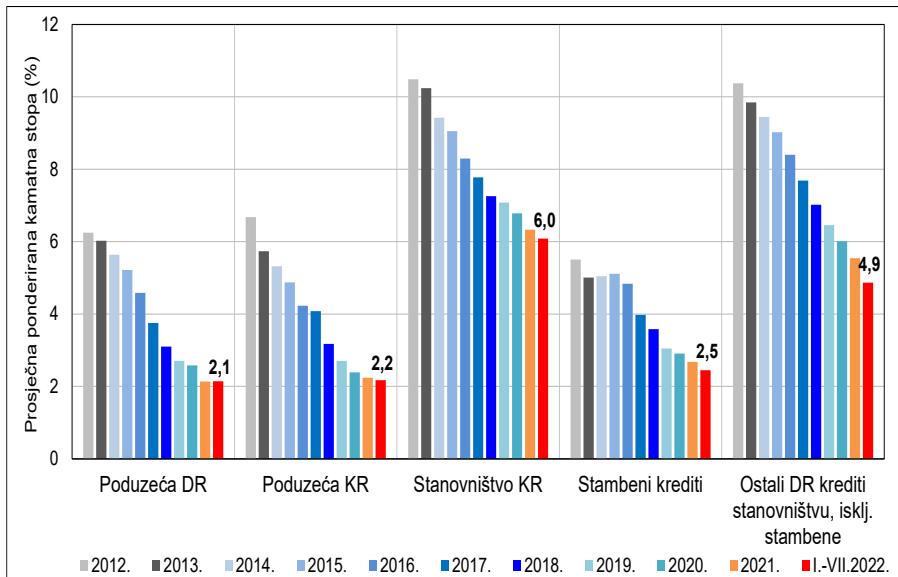

Napomena: Neto raspoložive pričuve definirane su kao međunarodne pričuve umanjene za deviznu inozemnu pasivu, obveznu pričuvu u devizama, devizne depozite države te izvanbilančne obveze (ugovori o razmjeni, eng. swap).

Izvor: HNB

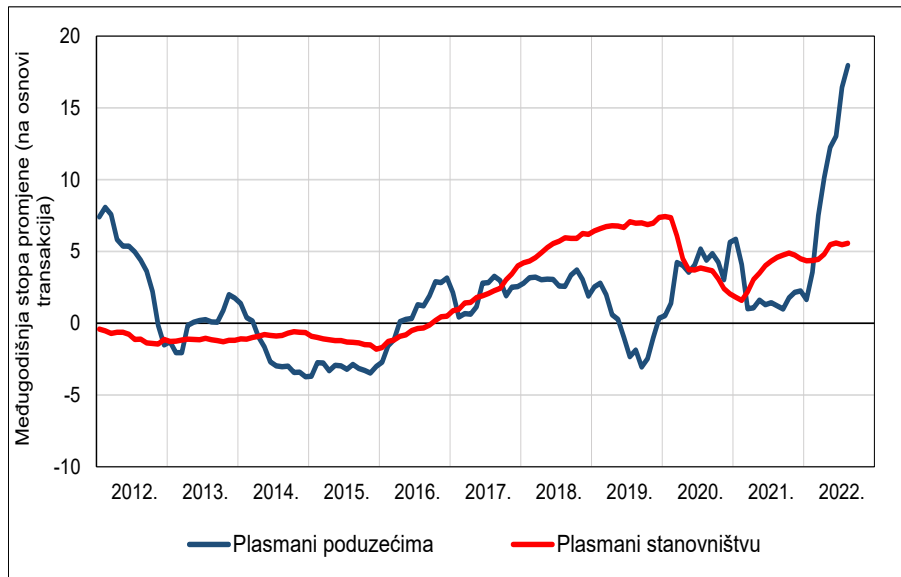
Kamatne stope domaćih banaka na najnižim razinama; snažan rast plasmana poduzećima tijekom 2022.

Kamatne stope domaćih banaka

Napomena: DR je kratica za dugoročne kredite, a KR za kratkoročne kredite.
Izvor: HNB

Plasmani poduzećima i stanovništvu

Izvor: HNB

Glavni troškovi i prednosti uvođenja eura za banke

Troškovi uvođenja eura

- **Trajni gubici u poslovanju banaka**
 - Gubici prihoda od trgovanja devizama, kamata i naknada iznosit će 1,4 mlrd. kuna.
- **Jednokratni troškovi prilagodbe**
 - Trošak informatičke te distribucijske prilagodbe bankarskog sustava na euro mogao bi iznositi gotovo 900 mil. kuna.

Prednosti uvođenja eura

- **Smanjenje regulatornog troška**
 - Smanjenje obvezne pričuve s 9% na 1% te potpuno ukidanje minimalno potrebnih deviznih potraživanja (sa 17% na 0%) u prosincu 2022. imat će za učinak otpuštanje dodatne likvidnosti u iznosu od oko 70 mlrd. kuna.
- **Valutni rizik bit će gotovo eliminiran iz bilanci banaka**
 - S obzirom na visoku euriziranost bankovnog sustava, uvođenje eura dovest će do eliminacije većine valutnog i valutno induciranog kreditnog rizika.

Euro i HNB

- HNB će sudjelovati u kreiranju monetarne politike i provodit će ju u Hrvatskoj. Također, HNB će nastaviti samostalno, u koordinaciji s ESB, provoditi makrobonitetnu politiku te će većinski upravljati pričuvama (Prenašanje ESB-u manje od 3% bruto pričuva).

Svi formalni preduvjeti za uvođenje eura su realizirani ...

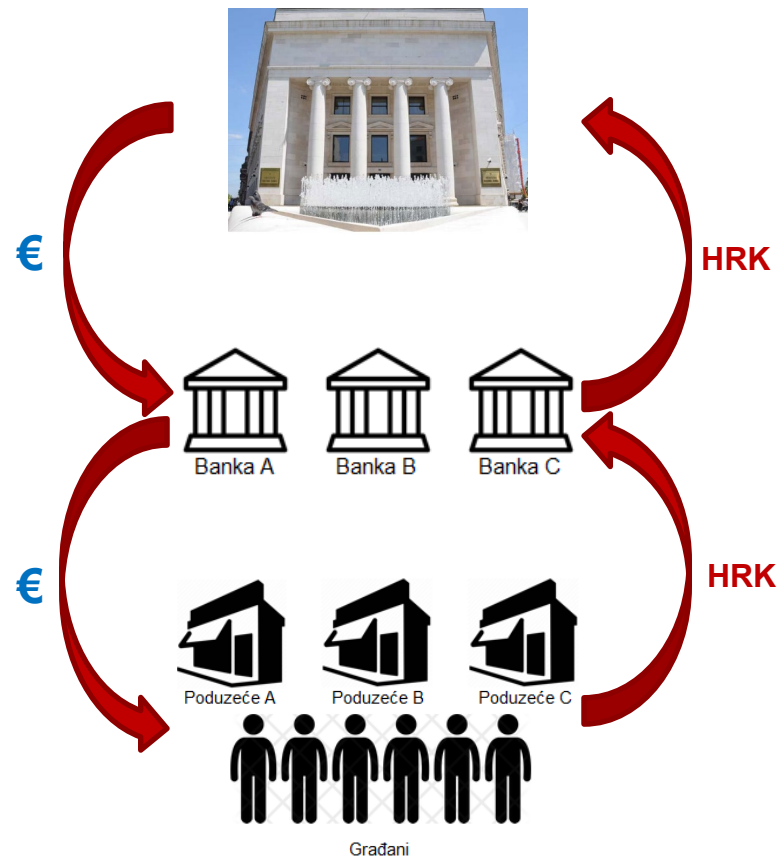
lipanj 2017.	svibanj 2018.	veljača 2019.	svibanj 2019.	lipanj 2019.	lipanj 2020.	srpanj 2020.
Izlazak iz procedure prekomjernog deficita (EDP) – odluka Vijeća EU-a	Vlada RH usvojila Eurostrategiju	Uklonjene prekomjerne makroek. neravnoteže – potvrda Europske komisije	Zahtjev za uspostavu bliske suradnje s ESB-om	Pismo namjere za ERM II (19 mjera u 6 područja)	Potvrda EK i ESB-a da su sve mjere provedene	Kuna uključena u ERM II i preuzete dodatne reformske mjere
listopad 2020.	prosinac 2020.	ožujak 2022.	lipanj 2022.	srpanj 2022.	1. siječnja 2023.	
Započela bliska suradnja s ESB-om	Vlada RH usvojila Nacionalni plan zamjene hrvatske kune eurom	Provedene dodatne reformske mjere (ERM II)	EK i ESB objavljuju izvješća o konvergenciji (potvrda da su zadovoljeni svi kriteriji)	Vijeće EU-a donosi odluku o uvođenju eura u Hrvatskoj	Uvođenje eura	

... preostaju još isključivo tehničko-operativne aktivnosti usmjerene na praktične aspekte uvođenja eura

- **Zamjena gotovog novca**
 - kovanje hrvatskih eurokovanica i nabava novčanica eura
 - predopskrba banaka novčanicama i kovanicama eura
 - posredna predopskrba poslovnih subjekata
- **Mjere za zaštitu potrošača**
 - dvojno iskazivanje cijena i drugih iznosa
 - promocija i pristupanje poslovnih subjekata Etičkom kodeksu
- **Tehničke pripreme u financijskom sustavu**
 - pripreme za konverziju depozita, kredita i drugih financijskih instrumenata
 - opskrba bankomata novčanicama eura
 - prilagodba POS uređaja
- **Ostale zakonodavne, administrativne i IT prilagodbe u privatnom i javnom sektoru**

Zamjena gotovog novca

- Složena logistička operacija koja se sastoji od dva usporedna procesa:
 - 1) **nabava i puštanje novčanica i kovanica eura u optjecaj**
 - nabava novčanica eura
 - proizvodnja kovanica eura
 - predopskrba banaka
 - posredna predopskrba poduzeća
 - opskrba poduzeća i građana
 - 2) **povlačenje novčanica i kovanica kuna iz optjecaja**

Zamjena gotovog novca (nast.)

Posredna predopskrba poduzeća

- Očekuje se da će poduzeća počevši od dana uvođenja eura biti sposobna izvršavati gotovinske transakcije u eurima ...
 - građani će za vrijeme **dvojnog optjecaja** (od 1. do 14. siječnja 2023.) moći plaćati i u kunama i u eurima, dok će poduzeća po mogućnosti uzvraćati ostatak u eurima
- ... što znači da se moraju opskrbiti novčanicama i kovanicama eura unaprijed
- Poduzeća će se moći unaprijed opskrbiti eurima na 3 načina:
 - **posredna predopskrba**
 - **pojednostavljena posredna predopskrba**
 - **početni paketi kovanica eura**

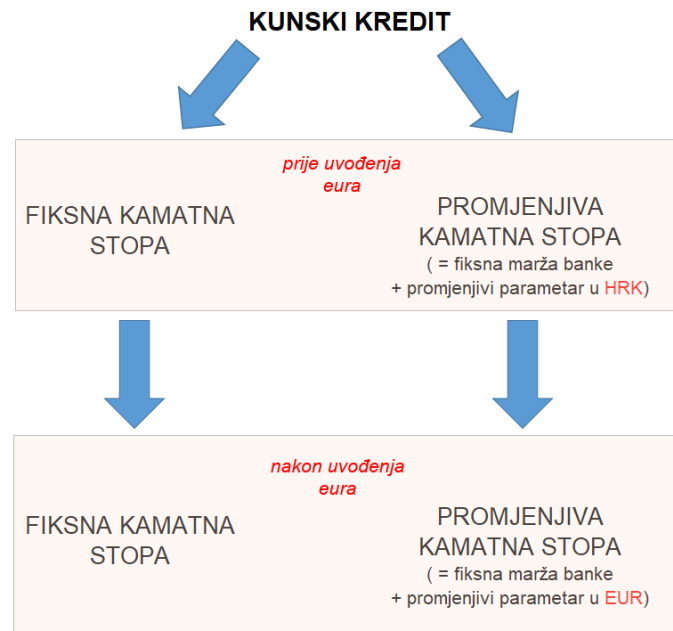
Zamjena gotovog novca (nast.)

Posredna predopskrba poduzeća

	posredna predopskrba	pojednostavljena posredna predopskrba	početni paketi kovanica
početak provedbe	listopad 2022.	5 dana prije uvođenja eura	prosinac 2022.
mogućnost sudjelovanja	sva poduzeća	mikro poduzeća	sva poduzeća
iznos	nije ograničen	najviši iznos 10.000 eura	standardiziran nominalni iznos paketa (145,5 eura)
instrument osiguranja potraživanja	banka određuje instrument osiguranja (blokada sredstava na računu ili neki drugi)	instrument osiguranja je blokada sredstava na računu	nema instrumenta osiguranja (paket se plaća u kunama u trenutku preuzimanja)
službena dokumentacija	poduzeće i banka sastavljaju ugovor	poduzeće potpisuje izjavu	poduzeće ne potpisuje nikakav dokument

Konverzija depozita i kredita

- Konverzija kunskih depozita i kredita provest će se automatski 1. siječnja 2023.
 - konverziju će banke provesti samostalno, bez naknade, po fiksnom tečaju konverzije
- Kamatna stopa ostaje kako je ugovoreno
 - fiksna kamatna stopa ostaje fiksna
 - promjenjiva kamatna stopa ostaje promjenjiva, uz prilagodbu parametra (npr. NRS u kunama ⇔ NRS u eurima); fiksna marža banke po potrebi se korigira da kamatna stopa ostane nepromijenjena
- Građanima i poduzećima se ne preporučuje da kunske depozite unaprijed konvertiraju u eure

Mjere za zaštitu potrošača

- Uvođenjem nove valute privremeno se smanjuje sposobnost građana da objektivno vrednuju cijene
- Kako bi se osigurala visoka transparentnost cijena i smanjio prostor za neopravdano podizanje cijena primjenjuje se niz mjera
 - pritom ključnu ulogu ima dvojno iskazivanje cijena koje je započelo 5. rujna 2022. (na snazi je do 31. prosinca 2023.)

PRAVILO ZA PRERAČUNAVANJE CIJENA

(Zakon o uvođenju eura donosi preciznu formulu za preračunavanje cijena)

DVOJNO ISKAZIVANJE CIJENA

(na snazi od rujna 2022. do kraja 2023.)

ETIČKI KODEKS

(sva poduzeća pozvana su uključiti se u Etički kodeks čime se obvezuju da neće neopravdano povećati cijene)

INFORMIRANJE GRAĐANA O KRETANJU KLJUČNIH CIJENA

(DZS će kontinuirano pratiti kretanje cijena ključnih kategorija proizvoda i usluga o čemu će se redovito informirati javnost)

Hvala na pažnji!